

Familie- og kulturkomiteen

Et budsjett for å oppfylle funksjonshemmedes menneskerettigheter?

I våre innspill til statsbudsjettet presenterer vi flere konkrete budsjettendringer som vil ta Norge viktige skritt i riktig retning når det gjelder å innfri funksjonshemmedes menneskerettigheter.

Regjeringen har et mål om et likestilt samfunn, der alle innbyggere kan delta og bidra til fellesskapet. Dette er et mål vi i Norges Handikapforbund slutter oss helhjertet til. Norge har fått kritikk av FN for alvorlige og systematiske brudd på menneskerettighetene overfor funksjonshemmede. Likestillingen er en utopi. Funksjonshemmede blir diskriminert. Blant annet kritiserer FN norske myndigheter for ikke å ta funksjonshemmede på alvor som fullverdige samfunnsborgere. Konsekvensen er at det ikke blir gjort nok for å sikre at funksjonshemmede har reelle muligheter til å leve selvstendig og delta i samfunnet på lik linje med andre.

For å lykkes med å skape et samfunn som innfrir funksjonshemmedes menneskerettigheter, er det nødvendig å bygge ned barrierene for deltakelse. Det trengs konkrete tiltak på mange samfunnsarenaer, og det trengs satsing med friske midler gjennom statsbudsjettet. I regjeringens forslag til statsbudsjett, forventet vi å se et krafttak for likestilling og menneskerettigheter for funksjonshemmede. Vi forventet et solid løft for universell utforming, en styrket innsats for et inkluderende arbeidsliv og, ikke minst, en opprusting av alle landets utilgjengelige skoler. Vi forventet også, som et minimum, et budsjett som ivaretar det økonomiske sikkerhetsnettet som mange funksjonshemmede er avhengige av. Det vi ser, er imidlertid et budsjett som fortsetter å sette funksjonshemmede på sidelinjen og som øker ulikhetene i folks levekår.

Våre hovedkrav når det gjelder Kulturdepartementets budsjettforslag, er å:

- få fortgang i arbeidet med handlingsplanen for universell utforming. Sørg for en offensiv plan med mål om et universelt utformet Norge innen 2025.
- sikre at alle barn kan gå på nærskolen sin. Realisere Veikartet for universell utforming av skolene innen 2030.
- sørge for tilstrekkelige friske midler til handlingsplanen for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, slik at likestillingen kan gis et reelt løft.

Norges
Handikapforbund

NHF er en uavhengig samfunnsrettet interesseorganisasjon som arbeider for likestilling, full deltakelse, mangfold og rettigheter. Funksjonshemmedes rett til likestilling handler om grunnleggende menneskerettigheter; om retten til å delta på alle samfunnsområder på linje med andre.

Ta gjerne kontakt med oss for mer informasjon:

Tove Linnea Brandvik

Forbundsleder

Norges Handikapforbund

Tlf: 482 30 849

tove.linnea.brandvik@nhf.no

Sunniva Ørstavik

Generalsekretær

Norges Handikapforbund

Tlf: 468 63 191

sunniva.orstavik@nhf.no

Monica Haugen

Interessepolitisk rådgiver

Norges Handikapforbund

Tlf: 412 18 357

monica.haugen@nhf.no

Innledning

Progr.kat. 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering, kap. 352 Nedsatt funksjonsevne (KD)

Kulturdepartementet har det overordnede ansvaret for koordinering av likestillingspolitikken, der målet er at alle skal ha like muligheter og frihet til å ta egne valg. I kulturdepartementets budsjettforslag finner vi blant annet følgende mål definert for arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering av funksjonshemmede i 2020:

- Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv
- Fremme universell utforming på de områdene der utfordringene er størst

De fleste tiltakene vi finner omtalt i denne delen av budsjettet, er eksisterende tiltak, som ikke innebærer økte bevilgninger, og som dermed ikke har potensial til å utløse den samfunnsendringen som beviselig trengs. To nevnte dokumenter som kunne ha bidratt til å oppnå disse målene, er den kommende handlingsplanen knyttet til strategien for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og regjeringens nye handlingsplan for universell utforming.

Færre barrierer – et universelt utformet samfunn

FN-komiteen CRPD sier i merknader til Regjeringen

“ Regjeringen må innføre forskrifter for å fastsette tidsfrister og konkrete tiltak med øremerket finansiering for universell utforming av eksisterende bygninger, som prioriterer grunnskole og videregående skole (...). (I henhold til Artikkel 9, Tilgjengelighet):

Dårlig tilgjengelighet er en av de største barrierene for funksjonshemmedes deltakelse i samfunnet, og en av de viktigste ankepunktene fra FN om Norges oppfyllelse av menneskerettighetene for funksjonshemmede. FN har eksplisitt anbefalt at regjeringen prioritere arbeidet med å fjerne eksisterende fysiske barrierer, og setter frister for gjennomføringen.

Regjeringens handlingsplan for universell utforming utløper i 2019. I statsbudsjettet er det foreslått å videreføre denne handlingsplanen i 2020, i påvente av en ny handlingsplan som vil ha virkning fra 2021. Med FNs kritikk av myndighetene som bakteppe, opplever vi regjeringens tilnærming som uforståelig defensiv.

I 2017 lanserte Bufdir «Veikart Universelt utformet nærskole 2030», på oppdrag fra BLD. Veikartet inneholder planer for gjennomføringen av tiltak som vil gjøre skolene universelt utformet. Oslo Economics har dokumentert at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å følge Veikartet. 2020 er et viktig år i Veikartet. Da skal økonomiske midler, forskrift og nasjonal veiledningstjeneste på plass. Regjeringen sier den vil fremme universell utforming der utfordringene er størst, men nevner ikke Veikartet i sitt forslag til statsbudsjett. Det er ikke satt av midler til tiltakene. Konsekvensen er fortsatt diskriminering av barn med funksjonsnedsettelser.

Vi forventer en fortgang i arbeidet med handlingsplanen for universell utforming, med en særlig satsing på universell utforming av skolene.

NHF ber Familie- og kulturkomiteen om å:

- Få fortgang i arbeidet med handlingsplanen for universell utforming. Sørg for en offensiv plan og gjeninnføre målet om et universelt utformet Norge innen 2025.
- Sikre at alle barn kan gå på nærskolen sin. Realisere Veikartet. Bevilge kr. 200 millioner i 2020, øremerket til oppgradering av skoler. (Se modell investeringstilskudd kjøkken sykehjem; spleiselag stat og kommune, forvaltes av Husbanken. HOD, kap.761, post 63 Investeringstilskudd. KMD, kap.2412, post 01).
- Lage forskrift med tidsfrist 2030 for oppgradering av skolebygg (PBL § 31-4)
- Gi føringer om at funksjonshemmedes organisasjoner skal være involvert i arbeidet.

Færre barrierer - styrking av arbeidet med likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne

FN-komiteen CRPD uttrykker i merknader til Regjeringen:

“ ... bekymring over ... at konvensjonen ikke er tatt inn i norsk rett ved inkorporasjon, og at det ikke foreligger noen overordnet strategi eller handlingsplan for å gjennomføre konvensjonen, med fremdriftsplan og budsjetter utarbeidet i samråd med funksjonshemmedes organisasjoner (I henhold til Artikkel 1-4, Generelle prinsipper og forpliktelser)

Regjeringens strategi for likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne skal kompletteres med en egen handlingsplan, planlagt lansert i desember, og med konkrete planer og tiltak for økt likestilling. I statsbudsjettet er det foreslått en økt bevilgning til å følge opp den kommende handlingsplanen på 7 millioner kroner, nevnt i en budsjettpost til driftsutgifter som totalt vil ha en ramme på i overkant av 21 millioner – en ubegripelig lav sum. Budsjettet spesifiserer ikke hva midlene skal brukes til, men likestillings- og kulturminister Trine Skei Grande uttalte i forkant av budsjettframleggelsen at arbeidet med handlingsplanen blant annet ville bli knyttet til opplæring av kommunene.

Det trengs, men behovet for å legge trykk på likestillingsarbeidet strekker seg langt utover dette og krever at staten tar ansvar. Potten til handlingsplanen for likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne er med andre ord en pott som skal dekke mange og store behov.

Vi har liten tro på at den bevilgningen som nå ligger i budsjettet vil føre til det likestillingsløftet som trengs. Konsekvensen er fortsatt diskriminering og vedvarende brudd på funksjonshemmedes menneskerettigheter.

NHF ber arbeids- og sosialkomiteen om å:

- Gi føringer om at bevilgningen til handlingsplanen for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, kapittel 352, post 21, inneholder tilstrekkelig med friske midler til at funksjonshemmedes menneskerettigheter kan oppfylles.
- Sikre at staten tar ansvar for arbeidet med å realisere planer og tiltak som fjerner barrierene for deltakelse.